

Gr. Florescu, R. Florescu, P. Diaconu, Capidava. Monografie arheologica, vol. I. Bucuresti, Editura Academiei RPR, 1958, str. 262 a 4 přílohy.

Kniha podává přehled archeologických vykopávek konaných od r. 1924 v Capidavě, ležící v Dobrudži u brodu přes Dunaj na staré cestě z Karpat k černomořskému pobřeží. V římské době zde vznikl za Traiana velký vojenský tábor, který měl strážit přechod přes Dunaj a tak kryt pobřeží před nájezdy barbarů. Jak ukazují nálezy, byli zde usazeni římsí veteráni a kolonisté spolu s původním obyvatelstvem, takže Capidava neměla jen výlučně vojenský ráz. Osídlení se zde udržovalo i po pádu římské říše, jak to dokazují nálezy ještě z druhé poloviny 11. stol.

Kniha je rozdělena na sedm kapitol, z nichž první pojednává o postavení Capidavy v limitu starověké Dobrudže (str. 7—24), druhá shrnuje výsledky archeologických výkopů v období 1924—1942 (str. 25—72) a třetí (str. 73—134), rozdělená na dvě části, probírá nalezené nápisy (73—123) a skulpturu (123—134). Čtvrtá kapitola (str. 135—152) je věnována Capidavě ve feudálním období, pátá (str. 153—232) se zabývá keramickými nálezy, šestá drobnými předměty a mincemi (str. 233—244) a sedmá sleduje osady v okolí Capidavy (str. 245 až 248). Knihu uzavírají závěry a ruské a francouzské resumé.

Ačkoliv je publikace psána pod širokým zorným úhlem, přece jen za její jádro je nutno považovat římské období, kdy byla Capidava důležitým článkem římského limitu. Z tohoto období, přesněji řečeno ze druhého a třetího století n. l., pochází též řada nápisů, které byly již z větší části publikovány dříve v časopisech. I tak však měl být u všech nápisů, které jsou datovány svými údaji, uveden znovu rok jejich vzniku. Tak nápis č. 16 na straně 93 n. pochází z roku 188 n. l., jak o tom svědčí údaj F(usciano) II et Silano II cons(ulibus), a jak je též správně uvedeno v Dacii III—IV, 1927—1932, str. 568 n. U nápisu č. 37, str. 113 n., není uvedeno, že vznikl r. 200 n. l., jak o tom svědčí jména konsulů a jak je rovněž uvedeno v Dacii III—IV, 1935—1936, str. 510. Nápis č. 38 na str. 114 — je to zlomek mramorového votivního oltáře — který obsahuje jména C. Iulia Vera Maxima, císařka C. Iulia Vera Maxima a legáta pro praetore Flavia Luciliana, datuje autor této části Gr. Florescu do r. 236, protože chybí u jména císaře tituly Germanicus Maximus, který získal v tomto roce, a Sarmaticus Maximus (případně též Dacicus), získaný později. Toto datování, které autor sám uvádí pouze jako pravděpodobné, není však příliš přesvědčivé. Titulatura císařů — pokud nejde o nápis oficiální — nemusí být totiž vždy uváděna v úplnosti, takže chybějící tituly nemohou být důvodem k odmítnutí pozdější doby vzniku. Konečně r. 236 byl Maximinus konsulem (srov. A. Degrassi, I fasti consolari dell' impero Romano, Roma, 1952, str. 65), a to zde rovněž není uvedeno, jak bychom mohli očekávat u nápisu z tohoto roku. Na pozdější dobu vzniku proti tomu však ukazuje jméno legáta (plné jméno L. Flavius Honoratus Lucilianus), protože ten bývá obecně uváděn jako legát Moesie až pro rok 237/8 (viz G. Barbieri, L'albo senatorio de Scittimio Severo a Carino, 1952, str. 211, č. 1042, kde jsou i další doklady). Je tedy pravděpodobnější datovat podle jména legáta až na rok 237 bez ohledu na chybějící tituly.

Celkově je možno říci, že publikace, i když je v ní obsažen zčásti již dříve publikovaný materiál, je přínosem pro poznání dunajských provincií. Umožňuje seznámit se s materiálem v úplnosti a neomezuje svou pozornost jen na jeden úsek života této důležité lokality, ale sleduje i její další osudy.

Zdeněk Zlatuška

Милко Мирчев, Амфорните печати от Музея бъб Варна, София 1958. Vydala bulharská akademie věd jako 4. publikaci epigrafické řady svého archeologického ústavu. 79 stran, 40 tabulek, ruské a francouzské resumé.

M. Mirčev zveřejňuje přehlednou a přístupnou formou značky 314 amfor z nálezů na bulharském pobřeží Černého moře, které jsou uloženy ve sbírkách Národního musea ve Varně. Většina nálezů pochází ze samotné Varny — starověkého Odessu (225), zbytek tvoří až na několik případů nálezy z Kavarny. Jak ukázal autorův rozbor, patří mezi nejpočetnější zastoupená produkční centra Rhodos (96 dokladů) a Thasos (80), potom následuje Sinope (47) a pontská Herakleia (33). V dovozu vína a oleje na bulharské pobřeží Černého moře měl od sklonku IV. století před n. l. rozhodující postavení Thasos, jehož místo zaujal v druhé polovině III. století před n. l. Rhodos. Od poloviny II. století, v době největšího rozmachu pontského království, dostalo se na černomořské pobřeží hodně amfor ze Sinopy, jež jsou shodně s Grakovovou klasifikací datovány do rozmezí let 150—70 před n. l. Době hellenis-